

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Lantos Bálint Ügyvédi Iroda (**cím.**; ügyintéző: dr. Lantos Bálint ügyvéd) által képviselt felperes neve (**felperes címe.**) felperesnek - a dr. Gergely József Csaba ügyvéd (**cím.**) által képviselt **I. rendű alperes neve (I. rendű alperes címe.)** I. rendű, a II. rendű alperes neve (**II. rendű alperes címe.**) II. rendű, a felperes nevének **III. rendű alperes címe.)** III. rendű, a IV. rendű alperes neve (IV. rendű alperes címe) IV. rendű és a V. rendű alperes neve (**II. rendű alperes címe.**) V. rendű alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Budapest Környéki Törvényszék 2017. július 4. napján kelt 8.G.40.904/2016/10. számú ítéletével szemben az I. rendű alperes által 11. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán indult másodfokú eljárásban - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és a keresetet elutasítja;

mellőzi az I. rendű alperesnek a felperes javára perköltség és az állam részére illeték fizetésére kötelező rendelkezését;

kötelezi a felperest, hogy 15 (tizenöt) napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 15.000 (tizenötezer) forint elsőfokú perköltséget és a Magyar Államnak - a külön felhívásban megjelölt módon és időben - 36.000 (harminchatezer) forint feljegyzett eljárási illetéket.

Kötelezi a felperest, hogy 15 (tizenöt) napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 20.000 (húszezer) forint ügyvédi munkadíjból és 48.000 (negyvennyolcezer) forint fellebbezési illetékből álló másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

- [1] A felperes keresetében a peres felek között 2008. április 18-án létrejött kölcsönszerződés 4. pontjának általa idézett - a közjegyzői ténytanúsítvány elfogadására vonatkozó - rendelkezése semmisségének megállapítását kérte a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: r. Ptk.) 209/A. § (2) bekezdése, továbbá a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II. 05.) Kormányrendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) 1. § (1) bekezdés j) pontja alapján. Kérte az I. rendű alperes költségeiben marasztalását is.

- [2] Az I. rendű alperes érdemi ellenkérelmében a felperes keresetének elutasítását és perköltségben marasztalását indítványozta.
- [3] A II. rendű, a III. rendű, a IV. rendű és az V. rendű alperes érdemi ellenkérelmet nem terjesztett elő.
- [4] Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy a peres felek között 2008. április 18-án létrejött ingatlanfedezet mellett nyújtott személyi hitelhez elnevezésű kölcsönszerződés 4. pontjának keresetben megjelölt rendelkezése érvénytelen. Kötelezte az I. rendű alperest a felperes javára perköltség, a Magyar Államnak eljárási illeték megfizetésére.
- [5] Ítéletében tényként állapította meg, hogy a felperes, mint adós és az I. rendű alperes, mint kölcsönnyújtó, valamint a II. rendű alperes, a III. rendű alperes, a IV. rendű alperes és az V. rendű alperes, mint adósok között 2008. április 18-án ingatlan fedezet mellett nyújtott személyi hitel elnevezésű kölcsönszerződés jött létre.
- [6] A kölcsönszerződés 4. pontjának első bekezdése az alábbi rendelkezést tartalmazta: „A hirdetményben meghatározott összeghatár elérése vagy meghaladása esetén a kölcsön folyósításának feltétele, hogy az adós a kölcsön visszafizetésére irányuló, közjegyző előtt tett, a közvetlen bírósági végrehajtás lehetőségére vonatkozó rendelkezést tartalmazó egyoldalú kötelezettségvállalást a Bankhoz benyújtja. A közokiratba foglalás költségei az Adóst terhelik. Az adós tudomásul veszi, hogy a terhére fennálló kölcsön- és járuléktartozás tekintetében a Banknál vezetett számlái és a Bank vonatkozó bizonylatai alapján készített, közjegyzői okiratba foglalt, a bank részéről tett nyilatkozatot vagy közjegyzői ténytanúsítványt elfogadja a terhére fennálló kölcsön- és járuléktartozása közokirati tanúsításaként, továbbá az adós aláveti magát annak, hogy a terhére fennálló kölcsön és egyéb járuléktartozás mértékét, esetleges végrehajtási eljárás kezdeményezésének esetére is a Bank felkérésére a fenti módon közjegyző tanúsítsa.
- [7] Ítélete jogi indokolásában kifejtette, hogy a peres felek között fogyasztói kölcsönszerződés jött létre, és a támadott rendelkezések általános szerződési feltételeknek minősülnek. Hivatkozott a szerződéskötéskor hatályos r.Ptk. 209. § (1) és (5) bekezdésére, valamint a 209/A. § (2) bekezdésére.
- [8] Megállapította, hogy a perbeli szerződéses rendelkezés a jóhiszeműség és tisztesség követelményének a sérelmével egyoldalúan és indokolatlanul a fogyasztó hátrányára bontja meg a szerződésből fakadó jogosultságok és kötelezettségek egyensúlyát, alkalmas a felek közötti egyenlőtlenség előidézésére, az I. rendű alperest a felperes rovására olyan előnyhöz juttatja, amely megkönnyíti a vele szembeni igényérvényesítés lehetőségét. Önmagában a kölcsönszerződés közokiratba foglalása nem elegendő annak végrehajtási záradékkal történő ellátásához, ahhoz szükséges külön ténytanúsítvány kiállítása is. Közokirat hiányában az I. rendű alperes lenne köteles bizonyítani a követelése fennállását és összegét. A közjegyzői okirat e teher alól mentesíti és a fogyasztóra terheli a bizonyítási kötelezettséget megfordítva ezzel a bizonyítási terhet. A kölcsönszerződés 4. pont első bekezdés első mondata és harmadik mondata körében a bizonyítási kötelezettségre a Polgári perrendtartás szabályai nem érvényesülnek, mivel a közjegyzői

tényszerűség és a közjegyző előtt tett egyoldalú kötelezettségvállalás közokirat, így ellenbizonyításnak van helye a tekintetben, hogy a

közokiratba foglalt tény, adat nem felel meg a valóságnak. A felperes a közjegyzői ténytanúsítvánnyal, mint közokirattal szemben kényszerül ellenbizonyításra, a bizonyítási teher tehát a felperes, mint fogyasztó hátrányára változik meg.

[9] Hivatkozott a BDT2011. 2502 számú döntésre, amely szerint a fogyasztóval kötött szerződés kikötésének tisztességtelensége nem attól függ, hogy a feltétel kidolgozójának mi volt a szándéka, utóbb milyen gyakorlatot követ, alkalmazza-e ténylegesen a kikötést. Jelentősége annak van, fennáll-e az elvi lehetősége, hogy a feltétel a fogyasztót hátrányos helyzetbe hozza. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a támadott rendelkezés a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés j) pontjába ütközik, ekként tisztességtelen. A tisztességtelen szerződési feltétel a szerződés megkötésétől nem jelent kötelezettséget a felperesre, az ex lege kiesik a szerződésből, a szerződés a kiesett rész nélkül is érvényes.

[10] Az I. rendű alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a kereset teljes elutasítását, az I. rendű alperes terhére megállapított perköltség mellőzését, továbbá a felperes kötelezését kérte az első- és másodfokú perköltsége megfizetésére.

[11] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság megállapításaival szemben a feltétel nem rendelkezik tartozáselismerésről, illetve nem ad egyoldalú jogosítványt az I. rendű alperesnek arra, hogy a szerződésben foglaltak értelmezésével nyilatkozzon arról, hogy a felperes teljesítése szerződésszerű-e, illetve mennyi a felperes aktuális tartozása. A feltétel az I. rendű alperesi követelés jogi úton történő érvényesítésének egyik - a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (a továbbiakban: Kjt.) szerződéskötéskor hatályos 112. §-ában, valamint a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) szerződéskötéskor hatályos 21. §-ában szabályozott, és lehetővé tett - módját, azaz a záradékolható közjegyzői okiratot tartalmazza folyósítási feltételként. A szerződéses feltétel nem tartalmaz arra vonatkozó rendelkezést, hogy a felperes a közokirati tanúsításban, illetve az I. rendű alperesi nyilatkozatban szereplő kölcsön- és járuléktartozás összegszerűségét elismerné. A szerződési rendelkezést jogszabály határozza meg, így az a r.Ptk. 209. § (5) bekezdése értelmében nem minősülhet tisztességtelennek.

[12] Hivatkozott arra is, hogy az I. rendű alperes kötelező jogszabályi előírások folytán alkalmazta a közvetlen végrehajtást lehetővé tevő közokirati formát.

[13] A szerződéses feltétel a bizonyítási terhet nem változtatja meg, a felperesnek végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti perben, illetve a Vht. 41. §-a alapján még a végrehajtási eljárás keretein belül is lehetősége van a végrehajtani kívánt követelés vitatására. A Pp. 369. §-ában és a Vht. 41. §-ában szabályozott eljárás ugyanolyan bizonyítási terhet jelent a felperes számára, mintha az alperes végrehajtási eljárás kezdeményezése előtt peres eljárásban érvényesítené a követelését, a bizonyítási terhet tehát a feltétel nem fordítja meg. A fellebbezés kiegészítésében a Kúria Gfv.VII.30.467/2018/2. számú eseti döntésére is hivatkozott.

- [14] A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását és az I. rendű alperes perköltségben marasztalását indítványozta. Érvelése szerint a már hatályban lévő új Polgári perrendtartás nem biztosít lehetőséget a felperes részére végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti per indítására, így a fogyasztó egy esetleges végrehajtás megindítása esetén hatékony jogvédelmi eszközzel nem rendelkezik.
- [15] A Fővárosi Ítéltábla a másodfokú eljárás során a per tárgyalását az Európai Unió Bírósága előtt C-34/18. számon folyamatba tett előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig felfüggesztette.
- [16] Időközben az Európai Unió Bírósága a hivatkozott eljárásokban az értelmező ítéletét meghozta, amely a másodfokú eljárás folytatását indokolta.
- [17] A Fővárosi Ítéltábla a fellebbezést a Pp. 256/A. §-ában foglaltak alapján tárgyaláson kívül bírálta el.
- [18] Az I. rendű alperes fellebbezése megalapozott.
- [19] Az elsőfokú bíróság tévesen helyezkedett arra az álláspontra, hogy tisztességtelen a kölcsönszerződés 4. pontjának ítéletében idézett rendelkezése, mivel ezen szerződési feltétel a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára változtatja meg és ezért a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés j) pontjába ütközik.
- [20] Az EUB előtt folyamatban volt C-34/2018. számú ún. ... ügyben hozott értelmező ítélet során az előterjesztő bíróság lényegében az EBH2018. Gazdasági I. számú elvi határozaton alapuló bírói gyakorlat egyes elemeinek helyességére kérdezett rá.
- [21] Az értelmező ítélet tárgyában hozott válaszok tükrében megállapítható, hogy a támadott rendelkezés nem tartozik a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés j) pontjának hatálya alá. Ezentúl pedig a Kúria által az adott szerződési rendelkezéssel kapcsolatos ítélkezési gyakorlat megváltoztatására nincs szükség.
- [22] A bizonyítási teher eljárásjogi fogalom, azt határozza meg, hogy a bizonyítatlanság következményei melyik fél terhére esnek. A bizonyítási teher megosztásának általános szabálya szerint valamely, a per eldöntése szempontjából jelentős tény bizonytalan volta annak a félnek a terhére értékelendő, akinek e tény bizonyítása kellett volna. Ehhez képest a bizonyítási teher átfordulása azt jelenti, hogy a bizonyítás iránya felcserélődik.

- [23] A perbeli jogvita eldöntése szempontjából, ezért ügydöntő jelentőségű volt, hogy a felek között létrejött kölcsönszerződés vitatott kikötése, amely szerint bármely elszámolási vita esetére az alperes nyilvántartását tekintik irányadónak, a r.Ptk. 242. §-a szerinti joghatályos tartozáselismerő nyilatkozatnak minősül-e. Tartozáselismerés esetén ugyanis a bizonyítási teher megfordul és az adósnak kell bizonyítania, hogy az elismert tartozása nem áll fenn (BH1991. 439). A fél nyilatkozatához - amint arról a Legfelsőbb Bíróság az EBH2000. 309. szám alatt közzétett határozatában egyértelműen állást foglalt - a tartozás elismerés jogkövetkezményei akkor fűződhetnek, ha a tartozás elismerése magyarázatot nem igénylő módon, kifejezetten és félreérthetetlenül történik. Ennek az elvárásnak csak az olyan tartozáselismerő nyilatkozat felel meg, amelyet már fennálló, megszerzően meghatározott követelés tekintetében tettek meg. A per tárgyát képező szerződéses rendelkezés viszont ilyennek nem tekinthető, ahhoz a tartozáselismerés joghatása nem kapcsolódhatott. Nem állít fel továbbá a támadott szerződéses kikötés olyan vélelmet sem, amely szerint az I. rendű alperes az igénye alapjául szolgáló, valamely egyébként bizonyításra szoruló tény egy attól különböző másik tény fennállásával bizonyíthatna.
- [24] Ennek megfelelően abban az esetben, ha az I. rendű alperes a jelen szerződésből eredő követelését a felperessel szemben peres úton kívánja érvényesíteni, a perben a Pp. 164. § (1) bekezdése értelmében őt terheli annak a bizonyítása, hogy a szerződés milyen tartalommal jött létre, ennek alapján milyen összeget folyósított a felperes részére, a felperes mennyit teljesített, és ennek eredményeként mekkora a fennálló tartozása. Az I. rendű alperes erre vonatkozó tényállításai nyilvánvalóan a saját nyilvántartásain alapulnak, vita esetén azonban az I. rendű alperesnek a perben a nyilvántartás elszámolási elveit, módszereit és adatait be kell mutatnia, számításait le kell vezetnie. Ha a felperes mindezeket követően is azt állítja, hogy az I. rendű alperes elszámolása nem felel meg a szerződésben foglaltaknak, illetőleg a közölt számítás hibás vagy részéről nagyobb összegű teljesítés történt, ellenbizonyítással élhet. A bizonyítási teher alakulását, a bizonyítási eljárás lefolytatását a kölcsönszerződés vitatott rendelkezése nem befolyásolja.
- [25] A Vht. szerződéskötéskor hatályban volt 21. § (1)-(2) bekezdéseinek és a jelenleg hatályos 23/C. § (1), (2) bekezdéseinek értelmében a közokiratba foglalt kölcsönszerződés, illetve egyoldalú kötelezettségvállalás alapján az adós tartozásának már lejárt részleteire minden további feltétel nélkül, a szerződés felmondása esetén a teljes tartozás összegére pedig akkor van helye végrehajtási záradék kibocsátásának, ha a végrehajtást kérő az adós szerződésszegése miatt szintén közokiratba foglalt jognyilatkozattal felmondta a szerződést. Az, hogy az utóbbi esetben a szerződésszegés valóban bekövetkezett-e, és így az emiatt közölt felmondás jogszerű-e, a végrehajtási záradék kiállítására irányuló kérelem elbírálása során érdemben nem vizsgálható, e vonatkozásban elegendő a végrehajtást kérő egyoldalú nyilatkozata (BH1997. 348; BH2002. 491; Kúria Pfv.I.21.783/2016/5.; Kúria Pfv.V.20.576/2018/10.; Kúria Gfv.VII.30.285/2017/5.).
- [26] Az adós szerződésszegésének, illetőleg a felmondásnak a tényét, valamint a végrehajtást kérő nyilvántartásai szerint fennálló tartozás aktuális összegét a végrehajtást kérő egyoldalú nyilatkozata alapján rögzítő Kjt. 111. §-ában szabályozott közjegyzői okirat nem ügyleti okirat, hanem jogi jelentőségű tényeket rögzítő tény tanúsító okirat (közjegyzői tanúsítvány). Az ilyen okirat kiállítását a végrehajtást kérő akkor is kérheti a közjegyzőtől, ha erről az adóssal a kötött szerződésben előzetesen külön nem rendelkeztek, illetve az adós előzetesen nem nyilatkozott külön

arról, hogy a végrehajtást kérő nyilvántartásában rögzített adatok a ténytanúsítvány kiállításának alapjául szolgálhatnak (Kúria Gfv.VII.30.285/2017/5.).

- [27] A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény valóban nem teszi lehetővé végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti per indítását azon okból, hogy a végrehajtani kívánt követelés érvényesen nem jött létre, azonban az adós a szerződés érvénytelenségének megállapítása és jogkövetkezményei levonása iránti per indításától most sincs elzárva. Ilyen perben a Pp. 129. §-a alapján a végrehajtás felfüggeszthető, így a jogvita elbírálásáig az adóst joghátrány nem éri. Az adós végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti pert is indíthat, ha állítása szerint a követelés vagy annak egy része megszűnt és ebben a perben ugyancsak az I. rendű alperesnek kell a perben bemutatnia elszámolási elveit melyekkel szemben a felperes ellenbizonyítással élhet.
- [28] A kifejtettekre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a felperes keresetét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján elutasította.
- [29] Az eredményes fellebbezés folytán az I. rendű alperes pernyertes lett, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az I. rendű alperes részére a pertárgy értékét és a kifejtett jogi képviselési tevékenységet is tükröző és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése alapján számított ügyvédi munkadíjból, valamint a megfizetett fellebbezési illetékből álló első- és másodfokú perköltség megfizetésére. Az eljárási illeték viselésére vonatkozó rendelkezés a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdésén alapul.

Budapest, 2020. február 27.

. Buglyó Gabriella s.k.
a tanács elnöke

. Bicskei Ildikó s.k.
előadó bíró

dr. Félégyházy Megyesy Fatime s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: